NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A42946309
AA43-0423-13/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013.gada 4.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente L.Vīnkalna, tiesneses Dz.Amerika un A.Kovaļevska

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „*/Nosaukums/*" pieteikumu par ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmuma Nr.1-6.1-877 un Ekonomikas ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma Nr.1-6.1-13 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru SIA „*/Nosaukums/*" tiktu piešķirtas tiesības pārdot vēja elektrostacijā ar jaudu lielāku par 0,25 MW saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam, sakarā ar SIA „*/Nosaukums/*" un Ekonomikas ministrijas apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 27.jūlijā SIA „*/Nosaukums/*" (turpmāk – pieteicēja) iesniedza Ekonomikas ministrijā (turpmāk – Ministrija vai atbildētāja) iesniegumu Nr.36, lai iegūtu tiesības vēja elektrostacijās saražotās elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadā.

[2] Ar ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmumu Nr.1-6.1-877 pieteicējai atteikts piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, vēja elektrostacijā „*/Nosaukums 2/*" saimniecībās „*/Nosaukums 3/*", „*/Nosaukums 4/*", „*/Nosaukums 5/*", „*/Nosaukums 6/*", „*/Nosaukums 7/*", „*/Nosaukums 8/*" un „*/Nosaukums 9/*" */pagasts/*, Ventspils novadā obligātā iepirkuma ietvaros. Lēmums pamatots šādi.

[2.1] 2010.gadā pieejamo obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamās elektroenerģijas apjomu vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW līdz 2010.gadam noteikt nav iespējams, tādējādi nav iespējams piešķirt no

atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības 2010.gada apjoma ietvaros.

[2.2] Ministrija ir pārtraukusi Ministru kabineta 2009.gada 24.februāra noteikumu Nr.198 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.198) 13.punktā minēto lēmumu izsniegšanu vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW, jo atbilstoši šo noteikumu 29.punktam aprēķinātais lielums E_n vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW uz 2009.gada 15.jūliju ir sasniedzis 245 076 MWh.

[3] 2009.gada 25.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Saskaņā ar noteikumu Nr.198 57.punktu publiskajam tirgotājam līdz 2009.gada 1.aprīlim jāaprēķina un jāpublicē precizēts no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms 2010.gadam un turpmākajiem gadiem, ņemot vērā 2008.gada faktiskos rādītājus un precizētas elektroenerģijas galalietotāju patēriņa prognozes.

[3.2] Publiskā tirgotāja aprēķins atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomam 2010.gadam ir galīgs un negrozāms.

[3.3] Publiskais tirgotājs saskaņā ar noteikumu Nr.198 64.punktu 2009.gada 9.jūnijā precizēja obligāti iepērkamās vēja elektrostacijās ar jaudu lielāku par 0,25 MW saražotās elektroenerģijas apjomu 2009., 2010. un turpmākajiem gadiem.

[3.4] Noteikumos Nr.198 nav paredzēti pārejas noteikumi (izņemot noteikumu Nr.198 64.punktu), kas regulētu atsevišķu termiņu no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoma aprēķināšanai un publicēšanai 2010.gadam.

[3.5] Pie atjaunojamiem energoresursiem pieder arī saules enerģija. Tā kā visas tiesības pārdot saules elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam jau ir piešķirtas, pārkāpts tiesiskās paļāvības princips.

[4] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikumu neatzīst. Paskaidro, ka 2009.gadā saules elektrostacijām obligātā iepirkuma apjoms noteikts 0 MWh, līdz ar to nākamajā gadā obligāti iepērkamās elektroenerģijas apjoms mainīties nevar.

[5] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 8.decembra lēmumu uzdots Ministrijai izskatīt pēc būtības pieteicējas iesniegumu tiesību iegūšanai izmantot no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam, ņemot vērā, ka publiskais tirgotājs noteicis obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģijas apjomu 2010.gadā 313 254 MWh apmērā.

[6] Ar Ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmumu Nr.1-6.1-13 pieteicējai nav piešķirtas tiesības pārdot elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus vēja elektrostacijā „*/Nosaukums 2/*" obligātā iepirkuma ietvaros.

[7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu pieteikums apmierināts daļēji – ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmums Nr.1-6.1-877 atzīts par prettiesisku, bet pieteikums daļā par Ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma Nr.1-6.1-13 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības pārdot vēja elektrostacijā ar jaudu lielāku par 0,25 MW saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam, noraidīts. Spriedums pamatots šādi.

[7.1] Pieteicēja iesniegusi pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības pārdot vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam.

Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 254.panta pirmā daļa paredz, ja pieteikumu par administratīvā akta izdošanu tiesa atzīst par pamatotu, tā uzdod iestādei izdot attiecīgu administratīvo aktu. Tas nozīmē, ka, izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai jāpārbauda, vai pieteicējam atbilstoši lietā konstatētajiem apstākļiem ir vai nav tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Turklāt lieta jāizskata atbilstoši lietas izskatīšanas laikā konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2009.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-345/2009 10.punktu*). Tiesa nevar ar spriedumu uzlikt iestādei pienākumu piemērot spēku zaudējušas tiesību normas (*sk. Senāta 2010.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-302/2010 8.punktu*).

Šajā lietā tiesai ir jānoskaidro, vai iestādei šobrīd (lietas izskatīšanas laikā tiesā) ir pienākums izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Vienlaikus pieteicējas pārstāvis lūdza tiesu vērtēt ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmuma tiesiskumu un Ekonomikas ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma, kurš pieņemts, izpildot Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 8.decembra lēmumu, tiesiskumu. Pieteicējas pārstāvis norādīja, ka minēto lēmumu tiesiskumu nepieciešams vērtēt atlīdzinājuma nolūkā.

Tiesai izskatāmās lietas ietvaros ne vien jāvērtē prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet arī abu minēto lēmumu tiesiskums.

[7.2] 2009.gada 27.jūlijā, kad pieteicēja vērsās Ministrijā, lūdzot piešķirt tiesības pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kritērijus, saskaņā ar kuriem ražotājs, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot atjaunojamos energoresursus, var iegūt tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma veidā, kā arī no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas obligāti iepērkamā apjoma noteikšanas, īstenošanas un uzraudzības kārtību regulēja noteikumi Nr.198.

Minēto noteikumu 16.3.punkts noteic, ka ministrija pieņem lēmumu nepiešķirt komersantam tiesības pārdot attiecīgajā elektrostacijā no

atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros šo noteikumu 29.punktā minētajā gadījumā.

Saskaņā ar noteikumu Nr.198 29.punktu ministrija pārtrauc šo noteikumu 13.punktā minēto lēmumu – administratīvo aktu – izsniegšanu elektrostacijām, kurās elektroenerģiju ražo no attiecīgā atjaunojamo energoresursu veida, ja šo noteikumu 57.punktā noteiktajā kārtībā publicētais elektroenerģijas obligātā iepirkuma apjoms sasniedz lielumu E_n, ko aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$E_n = E_n^{fakt} + E_n^{lēm} – E_n^{atc}$, kur

E_n^{fakt} – kopējais elektroenerģijas apjoms, kas iepriekšējā kalendāra gadā saražots no atjaunojamā energoresursa veida n un pārdots publiskajam tirgotājam;

$E_n^{lēm}$ – kopējais elektroenerģijas apjoms, kas noteikts šo noteikumu 13.punktā minētajos lēmumos – administratīvajos aktos, kuri izsniegti elektrostacijām, kas paredzētas atjaunojamā energoresursa veida n izmantošanai, bet kuras elektroenerģijas ražošanu un pārdošanu publiskajam tirgotājam nav uzsākušas vai ir uzsākušas pēc iepriekšējā kalendāra gada sākuma;

E_n^{atc} – kopējais elektroenerģijas apjoms, kas noteikts šo noteikumu 13.punktā minētajos lēmumos – administratīvajos aktos, kuri izsniegti elektrostacijām, kas paredzētas atjaunojamā energoresursa veida izmantošanai, bet kalendāra gada laikā atcelti atbilstoši šo noteikumu 17., 31., 33., 40. vai 41.punktam, kā arī kopējais elektroenerģijas apjoms, kas noteikts ministrijas lēmumos – administratīvajos aktos, kuri izsniegti atbilstoši Ministru kabineta 2007.gada 24.jūlija noteikumiem Nr.503 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus", bet atcelti atbilstoši šo noteikumu 17., 26., 31., 33. vai 65.punktam.

Noteikumu Nr.198 57.punkts paredz, ka publiskais tirgotājs katru gadu līdz 1.aprīlim aprēķina un publicē precizētu no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomu turpmākajiem gadiem, ņemot vērā iepriekšējā gada faktiskos rādītājus un precizētas elektroenerģijas galalietotāju patēriņa prognozes. Tajā pašā dienā, kad tiek publicēts obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms, publiskais tirgotājs par aprēķinātajiem no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomiem rakstiski informē ministriju un regulatoru.

[7.3] Secināms, ka vispirms ministrijai ir jāaprēķina lielums E_n, kuru veido trīs dažādi lielumi. Pēc tam iegūtais E_n jāsalīdzina ar publiskā tirgotāja publicēto elektroenerģijas obligātā iepirkuma apjomu.

Kā norādīts ekonomikas ministra lēmumā, AS „*/Nosaukums 10/*" kā publiskais tirgotājs 2009.gada 9.jūnijā publicēja precizētus obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomus 2009., 2010. un turpmākajiem gadiem. Obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW 2009.gadā tika noteikts 245 607 MWh apmērā, savukārt 2010.gadā 313 254 MWh apmērā.

Tātad iestādei bija zināms publiskā tirgotāja publicētais prognozētais obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms 2010.gadam.

Līdz ar to tiesai vispirms jāvērtē, vai ministrija varēja aprēķināt lielumu E_n.

[7.4] Kā minēts iepriekš, lielumu E_n tostarp veido E_n^{fakt} jeb kopējais elektroenerģijas apjoms, kas iepriekšējā kalendāra gadā saražots no atjaunojamā energoresursa veida *n* un pārdots publiskajam tirgotājam.

Tiesa piekritusi pieteicējas pārstāvim, ka minētais apjoms ir attiecināms uz konkrētu atjaunojamā energoresursa veidu. Tātad, ja persona pretendē uz obligātā iepirkuma tiesību saņemšanu elektroenerģijas, kas saražota vēja elektrostacijās ar jaudu lielāku par 0,25 MW, pārdošanai, aprēķinot E_n^{fakt}, jāņem vērā tikai tas elektroenerģijas apjoms, kas iepriekšējā kalendāra gada laikā saražots vēja elektrostacijās ar jaudu lielāku par 0,25 MW un pārdots publiskajam tirgotājam.

Pieteicēja, vēršoties Ministrijā, lūdza piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam. Savukārt E_n^{fakt} ir elektroenerģijas apjoms, kas saražots un pārdots *iepriekšējā kalendārā gada* ietvaros. Secīgi, lai noteiktu piešķiramo tiesību apjomu 2010.gadam, jāaprēķina iepriekšējā – 2009.gadā – faktiski saražotais un pārdotais elektroenerģijas apjoms. Ir loģiski, ka precīzu 2009.gadā saražoto un pārdoto apjomu var noteikt tikai 2010.gadā. Līdz 2010.gada 1.janvārim var tikai prognozēt faktiski saražotās un pārdotās elektroenerģijas apjomu 2009.gadā.

Tādējādi, lai arī noteikumi Nr.198 neparedzēja konkrētu termiņu iesnieguma iesniegšanai tiesību iegūšanai pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, šāds termiņš ir izsecināms, tulkojot kopsakarā noteikumu Nr.198 57. un 29.punktu. Proti, termiņš iesniegumu iesniegšanai tiesību iegūšanai pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam bija no 2010.gada 1.janvāra.

[7.5] Pieteicējas argumenti galvenokārt saistīti ar apsvērumu, ka, publiskajam tirgotājam atbilstoši noteikumu Nr.198 57.punktam publicējot precizētu no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomu turpmākajiem gadiem, komersants var saņemt tiesības pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Tomēr, kā izriet no noteikumu Nr.198 regulējuma, publiskā tirgotāja publicētais no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms ir tikai viens no komponentiem, kas izmantojams, aprēķinot piešķiramo elektroenerģijas apjomu obligātā iepirkuma ietvaros. Ņemot vērā noteikumu Nr.198 29.punktā paredzēto aprēķinu formulu, secināms, ka nav iespējama tiesību piešķiršana nākamajam gadam pirms kārtējā gada beigām.

[7.6] Pieteicēja norāda, ka iestādes rīcība nav bijusi konsekventa, jo iestāde ir piešķīrusi tiesības pārdot saules elektrostacijās saražoto elektroenerģiju 2010.gadam saskaņā ar iesniegumiem, kas iesniegti 2009.gadā. Citiem vārdiem, pieteicēja norāda uz vienlīdzības principa pārkāpumu.

Atbilstoši vienlīdzības principam, kura saturs atklāts arī APL 6.pantā, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, – atšķirīgus lēmumus) neatkarīgi no administratīvā procesa dalībnieku dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, valodas, reliģiskās pārliecības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, sociālās izcelšanās, tautības, izglītības, sociālā un mantiskā stāvokļa, nodarbošanās veida un citiem apstākļiem.

Atbilstoši publiskā tirgotāja publicētajam obligāti iepērkamās saules elektrostacijās saražotās elektroenerģijas apjoms 2009.gadā noteikts 0 MWh apjomā, savukārt 2010.gadā – 614 MWh apjomā.

Tas nozīmē, ka obligātais iepirkums attiecībā uz saules elektrostacijās saražoto elektroenerģiju 2009.gadā vispār netika īstenots, secīgi lielumu E_n veidojošie lielumi E_n^{fakt}, $E_n^{lēm}$ un E_n^{atc} bija 0. Tādējādi ministrijas rīcībā bija nepieciešamā informācija, lai aprēķinātu E_n un atbilstoši noteikumu Nr.198 29.punktam noteiktu, kad E_n sasniedz publiskā tirgotāja noteikto obligāti iepērkamās saules elektrostacijās saražotās elektroenerģijas apjomu.

Tātad attiecībā uz tiesību piešķiršanu pārdot saules elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros pastāvēja atšķirīgi faktiskie apstākļi. Savukārt atšķirīgos faktiskajos apstākļos iestādei jāpieņem atšķirīgi lēmumi, un tas nav uzskatāms par vienlīdzības principa pārkāpumu.

Ņemot vērā minētos apsvērumus, tiesa atzinusi, ka konkrētajā tiesiskajā un faktiskajā situācijā, izskatot pieteicējas 2009.gada 27.jūlija iesniegumu, nebija pamata pieņemt pieteicējai labvēlīgu lēmumu, tā kā atbilstoši tiesību normām nevarēja tikt aprēķināts lielums E_n.

[7.7] Tiesa konstatējusi, ka 2009.gada 26.augusta lēmumu pieņēmis ekonomikas ministrs. Kā norādīts lēmumā, ministrs, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta otro daļu, ar 2009.gada 15.aprīļa rīkojumu Nr.151 ir pārņēmis savā kompetencē lēmumu pieņemšanu par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Kā izriet no noteikumiem Nr.198, lēmuma pieņemšana par tiesību piešķiršanu vai atteikumu piešķirt tiesības komersantam pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros ir Ministrijas kompetencē (noteikumu Nr.198 13. un 16.punkts).

Pilnvaru pārņemšanas tiesības reglamentē Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.pants. Atbilstoši šā panta pirmajai daļai augstāka iestāde vai amatpersona var pārņemt pakļautībā esošas iestādes vai pārvaldes amatpersonas lietvedībā esošu lietu savā kompetencē.

Minētā panta otrā daļa noteic, ka izņēmuma gadījumā augstāka iestāde vai amatpersona var pārņemt pārraudzībā esošas tiešās pārvaldes iestādes vai pārvaldes amatpersonas lietvedībā esošu lietu savā kompetencē. Šādā gadījumā iestāde vai amatpersona, kas vēlas šīs tiesības īstenot, to var darīt tikai tad, ja ir saņēmusi savas augstākas iestādes vai amatpersonas rakstveida piekrišanu.

Piekrišana nav nepieciešama, ja pilnvaru pārņemšanas tiesības izmanto Ministru kabineta loceklis.

Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka administratīvā procesa ietvaros šā panta pirmajā, otrajā un trešajā daļā noteiktās pilnvaru pārņemšanas tiesības ir tādai pārvaldes amatpersonai, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

[7.8] No minētajām tiesību normām secināms, ka augstāka iestāde (amatpersona) var pārņemt gan pakļautībā, gan izņēmuma gadījumos arī pārraudzībā esošas iestādes (amatpersonas) lietvedībā esošu lietu. Tomēr administratīvā procesa ietvaros pilnvaru pārņemšanas tiesības ir *pārvaldes amatpersonai, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt*.

Noteikumu Nr.198 27.punkts noteic, ka ministrijas lēmumu nepiešķirt komersantam tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros var pārsūdzēt APL noteiktajā kārtībā. Savukārt no APL 188.panta otrajā daļā ietvertā regulējuma izriet, ka gadījumā, ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, iestādes lēmums nav pārskatāms apstrīdēšanas kārtībā, bet uzreiz pārsūdzams tiesā.

Tā kā Ministrijas augstāka iestāde ir Ministru kabinets, Ministrijas lēmums nav apstrīdams, bet gan uzreiz pārsūdzams tiesā. Tātad nepastāv pārvaldes amatpersona, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt. Tiesa arī nav konstatējusi, ka noteikumi Nr.198 paredzētu īpašu ekonomikas ministra kompetenci Ministrijas pilnvaru pārņemšanā.

Papildus tiesa norādījusi, ka ministrs nav uzskatāms par pārvaldes amatpersonu. Pārvaldes amatpersona atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta 10.punktam ir amatpersona, kura ir civildienesta ierēdnis vai iestādes darbinieks un kuru ieceļ amatā vai pieņem darbā, pamatojoties uz profesionāliem kritērijiem. Savukārt ministrs ir politiska amatpersona, kuru ieceļ, pamatojoties uz politiskiem kritērijiem.

Lai arī ministrs atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 19.panta pirmajai daļai vada ministrijas darbu, tomēr ministra kompetence administratīvā procesa ietvaros ir ierobežota. Piemēram, minētā panta otrās daļas 4.punkts tieši noteic, ka ministrs var atcelt parlamentārā sekretāra, valsts sekretāra un citu ministrijas pārvaldes amatpersonu izdotos iekšējos normatīvos aktus, lēmumus un rīkojumus, *izņemot administratīvos aktus*. Tātad tiesību normas ierobežo ministra kā politiskas amatpersonas „iesaistīšanos" lēmumu pieņemšanā administratīvā procesa ietvaros.

[7.9] Ievērojot minēto, tiesa atzinusi, ka ekonomikas ministrs, pārņemot savā kompetencē lēmumu pieņemšanu par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ir pārkāpis APL 51.pantu (administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu), kā arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta ceturto daļu.

Secīgi tiesa konstatējusi, ka administratīvo aktu ir izdevusi amatpersona, kurai šāda akta izdošana nav piekritīga.

[7.10] Piekritības kļūdas parasti rada administratīvā akta spēkā neesamību. Proti, APL 74.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga (izņemot gadījumu, kad administratīvā procesa laikā mainās teritoriālā piekritība). Citiem vārdiem, ja iestāde tai piešķirto publisko varu ir izmantojusi tik nelikumīgi, neprecīzi un nepilnvērtīgi, tad no adresāta šāds akts nevar prasīt nekādu rīcību vai uzlikt pienākumus. Tātad likumdevējs atzinis, ka piekritības kļūda ir būtisks procesuālais pārkāpums. Turklāt tiesas ieskatā, konstatējot, ka administratīvo aktu izdevusi iestāde ārpus savas kompetences, nav nozīmes apsvērumiem par to, vai šāds pārkāpums ir ietekmējis administratīvo aktu pēc būtības, jo aktu izdevusi iestāde (amatpersona), kurai šādu tiesību vispār nav. Tādējādi, lai arī atbilstoši tiesību normām iesnieguma iesniegšanas brīdī pieteicēja nevarēja pretendēt uz tiesībām pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, šis apstāklis neietekmē tiesas secinājumu, ka ir pieļauts būtisks procesuāls pārkāpums.

Ievērojot visus minētos apsvērumus, tiesa atzinusi, ka ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmums ir atzīstams par prettiesisku.

[7.11] Tālāk tiesai jāvērtē Ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma tiesiskums. Ar minēto lēmumu Ministrija atteica piešķirt pieteicējai tiesības pārdot elektroenerģiju, kas saražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus vēja elektrostacijās. Lēmums pamatos ar noteikumu Nr.198 7. un 16.1.punktu.

Noteikumu Nr.198 7.punkts (*redakcijā, kāda bija spēkā lēmuma pieņemšanas brīdī*) noteica, ka, lai kvalificētos tiesību iegūšanai pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros vai garantētas maksas par uzstādīto elektrisko jaudu saņemšanai, komersants iesniedz Ministrijā attiecīgu iesniegumu. Iesniegumu komersants iesniedz ministrijā no attiecīgā gada 1.aprīļa.

Savukārt šo noteikumu 16.1.punkts noteica, ka Ministrija pieņem lēmumu nepiešķirt komersantam tiesības pārdot attiecīgajā elektrostacijā no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, tostarp, ja komersanta iesniegums neatbilst šo noteikumu 7.punktā minētajām prasībām.

Tātad atbilstoši lēmuma pieņemšanas brīdī spēkā esošajām tiesību normām Ministrijai bija tiesības izskatīt tikai tādus komersantu iesniegumus, kuri iesniegti no attiecīgā gada 1.aprīļa. Tā kā pieteicēja iesniegumu Ministrijā iesniedza 2009.gada 27.jūlijā, iestāde pamatoti nolēma nepiešķirt pieteicējai tiesības pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

[7.12] Tiesa norādījusi, ka publiskajās tiesībās jaunā tiesību norma parasti ir piemērojama tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem jeb turpinātiem apstākļiem), citiem vārdiem sakot, jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks (*sk., piemēram, Senāta 2005.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-13 11.punktu, 2006.gada 14.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-23 13.punktu un 2006.gada 16.maija*

sprieduma lietā Nr.SKA-168 16.punktu). Izņēmumus no minētā principa var noteikt likumdevējs, paredzot citādu attiecīgās situācijas tiesisko noregulējumu.

Konkrētajā gadījumā tiesību normas neparedzēja izņēmumus no vispārējā tiesību normu piemērošanas principa, proti, normas nenoteica citādu tādu iesniegumu izskatīšanas kārtību, kuri ministrijā iesniegti pirms attiecīgo grozījumu stāšanās spēkā. Tādējādi Ministrija pamatoti atteicās piešķirt pieteicējai tās pieprasītās tiesības.

[7.13] Ar Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumu Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.262) 92.punktu noteikumi Nr.198 atzīti par spēku zaudējušiem. Noteikumi Nr.262 stājās spēkā 2010.gada 1.aprīlī.

Tādējādi izskatāmajā gadījumā, lemjot, vai pieteicēja ir tiesīga iegūt tiesības pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ir piemērojamas noteikumu Nr.262 normas.

[7.14] Atbilstoši noteikumu Nr.262 14.punktam, lai kvalificētos tiesību iegūšanai pārdot vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, komersants piedalās Ministrijas organizētajos konkursos, iesniedzot Ministrijā attiecīgu iesniegumu. Iesniegumu iesniedz pēc tam, kad publicēts šo noteikumu 17.punktā minētais uzaicinājums.

Minēto noteikumu 16.punkts noteic, ka Ministrija katru gadu no 1. līdz 31.oktobrim organizē atsevišķus konkursus par tiesību iegūšanu pārdot biomasas, biogāzes, saules vai vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ja attiecīgajam elektrostacijas veidam šo noteikumu 46.punktā noteiktajā kārtībā aprēķināmais lielums E_n attiecīgā gada 15.septembrī ir mazāks par šo noteikumu 93.punktā noteiktajā kārtībā publicēto elektroenerģijas obligātā iepirkuma apjomu.

Tas nozīmē, ka šobrīd spēkā esošās tiesību normas paredz noteiktu procesuālu kārtību, kādā piešķiramas tiesības pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. Proti, pretendentam jāpiedalās konkursā, kurā tiek izvērtēta šī pretendenta iesnieguma atbilstība administratīvās un kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Pieteicēja šo procedūru nav ievērojusi. Tādējādi tiesa nav saskatījusi pamatu pieteicējas prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai.

Vēl jo vairāk, tiesa konstatējusi, ka noteikumu Nr.262 100.punkts noteic, ka no 2011.gada 26.maija līdz 2013.gada 1.janvārim (apgabaltiesas sprieduma taisīšanas brīdī – līdz 2016.gada 1.janvārim) Ministrija neorganizē konkursus par tiesību iegūšanu pārdot biomasas, biogāzes, saules vai vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, un ražotājs nevar kvalificēties elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros un tiesību iegūšanai saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu.

Tātad lietas izskatīšanas laikā tiesā spēkā esošās tiesību normas vispār neparedz iespēju iegūt tiesības pārdot vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Šādos apstākļos tiesa atzinusi, ka nav pamata izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības pārdot vēja elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 2010.gadam.

[8] Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts. Apelācijas sūdzība pamatota šādi.

[8.1] Ievērojot to, ka Noteikumi Nr.198 iepriekšējā redakcijā paredzēja pieteicējai saņemt labvēlīgu administratīvo aktu, izpildot noteiktas prasības, kurās nebija minēts termiņš, tad pieteicēja arī sagaidīja atbilstošu rīcību. Atbildētājai nav tiesību pašai noteikt iesnieguma iesniegšanas termiņu, atsakot labvēlīga administratīvā akta izdošanu, vai arī piemērot Noteikumus Nr.198 ar atpakaļejošu spēku. Nav pieļaujams, ka pieteicējai ir jācieš tāpēc, ka sākotnējā Noteikumu Nr.198 redakcijā nav skaidra regulējuma iesniegumu iesniegšanai un nav saprotama Noteikumu Nr.198 29. un 57.punkta kopsakarība un attiecība pret pieteicējas administratīvā akta izdošanu. Arī Administratīvā apgabaltiesa 2009.gada 8.decembra lēmumā konstatēja, ka Noteikumos Nr.198 nav noteikts termiņš, kādā iesniedzams iesniegums tiesību iegūšanai. Līdz ar to Ministrijai nav tiesību ierobežot pieteicējas tiesības.

[8.2] Tiesas norādītais ir pretrunīgs, jo sākotnēji tā secina, ka precīzu 2009.gadā saražoto un pārdoto apjomu var noteikt tikai 2010.gadā un līdz 2010.gada 1.janvārim var tikai prognozēt faktiski saražotās un pārdotās elektroenerģijas apjomu 2009.gadā, taču tālāk konstatē, ka iestādei bija zināms publiskā tirgotāja publicētais prognozētais obligāti iepērkamās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms 2010.gadam. Pieteicējas ieskatā no Noteikumu Nr.198 57.punkta izriet, ka 2009.gadā atbildētājai par atskaites gadu faktiskajiem rādītājiem ir jāņem 2008.gads (iepriekšējais gads), jo tekošajā gadā (katru gadu) jāpublicē aprēķins turpmākajiem gadiem. Tātad par atskaites gadu apjomam uz 2010.gadu bija jāņem tieši 2008.gads, līdz ar to publiskajam tirgotājam līdz 2009.gada 1.martam bija jāaprēķina un jāpublicē precizēts no atjaunojamiem energoresursiem iepērkamās, saražotās elektroenerģijas apjoms 2010.gadam un turpmākajiem gadiem. Minētais ir vienīgais aprēķins, kas ir jāveic un jāiesniedz publiskajam tirgotājam, cits aprēķins Noteikumos Nr.198 nav paredzēts. Brīdī, kad publiskais tirgotājs publicē precizēto apjomu, rodas tiesiska paļāvība, ka tieši uz šādu apjomu pretendents var pretendēt.

[8.3] Līdz ar nepareizu Noteikumu Nr.198 57.punkta interpretāciju secīgi rodas kļūda arī 29.punktā norādītās formulas aprēķinā. Pieteicēja nepiekrīt tiesas secinājumam, ka, ņemot vērā Noteikumu Nr.198 29.punktā paredzēto aprēķinu formulu, nav iespējama tiesību piešķiršana nākamajam gadam pirms kārtējā gada beigām. Publiskais tirgotājs 57.punktā noteiktajā kārtībā publicē elektroenerģijas obligātā iepirkuma apjomu nākamajam un turpmākajiem gadiem, savukārt 29.punkts nosaka lieluma E_n apjoma aprēķināšanu, kā rezultātā, ja E_n sakrīt ar 57.punkta aprēķināto, tad tiek pārtraukta administratīvo aktu izsniegšana elektrostacijām, kurās ražo no šī energoresursa veida. Šis

regulējums pēc būtības attiecas tieši uz tiem komersantiem, kuri jau ražo elektroenerģiju no attiecīgā energoresursa veida, nevis uz visiem komersantiem. No atbildētājas pieejas nepārprotami secināms, ka, lai E_n sasniegtu 57.punkta kārtībā publicēto tiesību apjomu 2010.gadam (313 254 MWh), no iepriekš minētā apjoma būtu jāatņem 2009.gadā piešķirtās tiesības (245 607 MWh). Tas savukārt nozīmē, ka atbildētāja būtu tiesīga pārtraukt izsniegt lēmumus 2010.gadam tikai tad, kad tiktu piešķirtas tiesības 67 647 MWh apmērā.

[8.4] Pretēji tiesas norādītajam pieteicēja uzskata, ka Noteikumi Nr.198 nosaka pilnīgi vienādu kārtību tiesībām pārdot elektroenerģiju un iegūt uz to tiesības obligātā iepirkuma ietvaros gan vēja, gan saules enerģijai. Publiski pieejamā informācija liecina, ka saules enerģijas gadījumā atbildētāja 2009.gadā ir izdevusi komersantiem labvēlīgus lēmumus par tiesību piešķiršanu 2010.gadam, līdz ar to pārkāpjot vienlīdzības principu. Tas, ka šādi lēmumi izdoti 2009.gada 21.maijā un 10.jūnijā, nozīmē to, ka iesniegumi iesniegti vēl agrāk un atbildētāja nav atteikusies izdot administratīvos aktus tāpēc, ka komersanti būtu iesnieguši iesniegumus konkrētā, noteikumos neparedzētā termiņā. Pieteicēja neredz arī tiesisku pamatu tam, ka atbildētāja saules enerģijas gadījumā samazināja lēmumos tiem piešķirtos apjomus, bet attiecībā pret pieteicēju tas nav darīts, lai gan veiktais samazinājums gan saules, gan vēja enerģijai ir procentuāli vienāds.

[8.5] Tieši atbildētāja ietekmēja tiesību normas nemainīgumu un iniciēja grozījumus Noteikumos Nr.198, anotācijā nepatiesi norādot, ka pašlaik Ministrijā nav saņemts neviens iesniegums elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesību iegūšanai, attiecībā uz kuru Ministrija nebūtu pieņēmusi lēmumu par elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesību piešķiršanu vai nepiešķiršanu. Atbildētāja 2009.gada 22.decembrī zināja, ka tai ir uzlikts pienākums ar Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 8.decembra lēmumu izskatīt pieteicējas iesniegumu pēc būtības un ka ekonomikas ministrs ir izdevis pieteicējai nelabvēlīgu lēmumu par tiesību nepiešķiršanu, kas pārsūdzēts tiesā. Ministrijas lēmums pieņemts 2010.gada 21.janvārī, pārkāpjot apgabaltiesas lēmumā noteikto termiņu, un tajā jau uzreiz piemēroti Noteikumu Nr.198 grozījumi.

Ministrija, pieņemot lēmumu 2010.gada 21.janvārī, nav ņēmusi vērā arī pieteicējas iesnieguma iesniegšanas brīdi – 2009.gada 27.jūlijs. To, ka administratīvi procesuālās tiesiskās attiecības starp pieteicēju un atbildētāju bija nodibinātas, apliecināja ministra lēmums. Līdz ar to uz šīm, jau nodibinātajām attiecībām bija jāpiemēro tā tiesību norma, kas bija spēkā uz pieteicējas iesnieguma iesniegšanas brīdi. Atbilstoši Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 8.decembra lēmumam atbildētājai bija tikai jāizskata pieteicējas iesniegums pēc būtības, jo apgabaltiesa jau bija pārbaudījusi tā pieļaujamību – piekritību, subjektīvās tiesības un termiņu. Ja atbildētāja skatīja lietu pēc 2010.gada 1.janvāra un neņēma vērā pieteicējas iesnieguma iesniegšanas datumu, tad, sākot ar 2010.gada 1.janvāri, nepastāvēja tiesiski un fiziski šķēršļi trūkstošo faktisko datu aprēķināšanai.

[8.6] Ne atbildētāja, ne tiesa nav ņēmusi vērā un paskaidrojusi, kurš tieši no faktiskajiem apstākļiem šajā lietā ir uzskatāms par ievadītu jeb turpinātu

apstākli, lai varētu piemērot jaunākas redakcijas normatīvo aktu. Iesnieguma iesniegšana ir vienreizēja statistiska darbība, kuru nevar uzskatīt par ievadītu (turpinātu) apstākli, kurš ir īstenojies arī jaunās tiesību normas sastāvā, bet laika ziņā noticis pirms jaunās tiesību normas stāšanās spēkā. Tā kā fakts bija īstenojies vecās tiesību normas sastāvā, tad arī jāpiemēro vecā tiesību norma ar tās tiesiskajām sekām. Minētais attiecināms arī uz atkārtotu pieteicējas iesnieguma izskatīšanu.

Vecā tiesību norma saglabā savu regulējošo spēku arī pēc tam, kad to atceļ, jo tai ir jādarbojas, lai nodrošinātu jau iegūto tiesību ievērošanu un personu vienlīdzību. Ja saskaņā ar jauno tiesību normu termiņa tecējuma nosacījums ir procesuālā dokumenta izsniegšanas vai saņemšanas brīdis, tad jauno likumu nevar piemērot gadījumos, kuros procesuālais dokuments izbeidzams vēl vecā likuma darbības laikā. Atbildētāja nav ņēmusi vērā arī to, kura no tiesību normām ir labvēlīgāka pieteicējai.

Nevar atteikties risināt jautājumu par tiesību normu intertemporālo piemērošanu, aizbildinoties ar to, ka attiecīgā normatīvā akta pārejas noteikumos nav iekļauts konkrētās tiesību normas piemērošanas risinājumus.

[9] Paskaidrojumos Administratīvajai apgabaltiesai atbildētāja norāda, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma, pamatojoties uz šādiem papildu paskaidrojumiem.

[9.1] Tiesa ir pareizi interpretējusi Noteikumu Nr.198 29. un 57.punktu. Likuma piemērošanas jēdziens nav aprobežojams tikai ar likumā ietvertā normu teksta (jēdzienu, terminu) piemērošanu. Tiesību normas jēga noskaidrojama, pamatojoties uz lietderīgu un taisnīgu mērķi, kas ar attiecīgo normu jāsasniedz.

[9.2] Tā kā Noteikumu Nr.198 57.punkts noteic, ka publiskais tirgotājs obligāti iepērkamo elektroenerģijas apjomu publicē katru gadu, ņemot vērā iepriekšējā gada faktiskos rādītājus un precizētas elektroenerģijas galalietotāju patēriņa prognozes, tad šāds publicētais obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamais elektroenerģijas apjoms ir mainīgs katru gadu. Tādējādi 2009.gadā nebija iespējams noteikt 2010.gadā piešķiramo elektroenerģijas apjomu obligātā iepirkuma ietvaros, lai nerastos situācija, ka šāds piešķirtais apjoms ir lielāks par iespējamo iepērkamo apjomu, kura rezultātā pieteicējai piešķirtās tiesības būtu jāatņem.

[9.3] Atbildētāja, pamatojoties uz Noteikumu Nr.198 4.punktu, uzskata, ka šo noteikumu 29.punkta regulējums saprotams vispārēji un attiecas uz visiem komersantiem, jo arī Noteikumu Nr.198 turpmākie punkti nenodala tos komersantus, kas ražo, un tos, kuri plāno ražot elektroenerģiju.

[9.4] Noteikumu Nr.198 29.punktā ir atsauce uz 57.punktu, un šāda tiesību normu sasaiste vēl vairāk apliecina nepieciešamību tās tulkot kopsakarā. Iepriekšējā gadā faktiski saražoto elektroenerģijas apjomu ir iespējams noteikt, agrākais, tam sekojošā gada sākumā, t.i., 2009.gadā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros ir iespējams apkopot tikai 2010.gada sākumā. Savukārt obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamās elektroenerģijas apjoma (2010.gadā samazinājies par 13 000 MWh) izmaiņas skaidrojamas ar mainīgo

elektroenerģijas galalietotāju patēriņu, kas ietekmē nepieciešamo elektroenerģijas apjomu elektrosistēmā un attiecīgi arī obligātā iepirkuma ietvaros atbalstāmo elektroenerģijas apjomu, lai pēc iespējas samazinātu slogu elektroenerģijas galalietotājiem uz elektroenerģijas tarifu.

[9.5] Tā kā 2009.gadā saules elektrostacijām obligātā iepirkuma apjoms noteikts 0 MWh, tad 2010.gadā obligāti iepērkamās elektroenerģijas apjoms nevar būt atkarīgs no iepriekšējā gadā faktiski saražotā vai atceltā elektroenerģijas daudzuma obligātā iepirkuma ietvaros – tā apjoms var būt mainīgs tikai atkarībā no obligātā iepirkuma ietvaros iepirkuma daudzuma. Pretēji vēja elektrostacijām ar jaudu virs 0,25 MW, atbalsts saules elektrostacijās saražotās elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros noteikts tikai no 2010.gada. Līdz 2009.gadam nebija uzbūvēta neviena saules elektrostacija, kas elektroenerģiju nodeva publiskajam tirgotājam obligātā iepirkuma ietvaros.

Noteiktais elektroenerģijas iepirkuma apjoms mainīts atbilstoši 2010.gadā publiskā tirgotāja noteiktajam obligāti iepērkamajam saules elektrostacijās saražotās elektroenerģijas apjomam, jo atbildētāja atbilstoši Noteikumu Nr.198 29. un 57.punktam nevar pieņemt lēmumus par tiesībām pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju vairāk, kā ir noteikts obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamais apjoms.

[9.6] Ja pieteicējai piešķirtu tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros brīdī, kad 2010.gada obligāti iepērkamās elektroenerģijas precīzs apjoms nav zināms, būtu pārkāpts vienlīdzības princips pret tiem komersantiem, kas iesnieguši līdzīgus iesniegumus (arī vairāki citi komersanti, tāpat kā pieteicēja, vēlējās iegūt šādas tiesības uz visu apjomu). Tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros piešķiramas nevis par katru gadu, bet gan uz 20 gadiem. Tie komersanti, kuri šādas tiesības ir saņēmuši, var realizēt saražoto elektroenerģiju visu gadu, negaidot publiskā tirgotāja precizētus rādītājus, jo tie uz šiem komersantiem neattiecas.

[9.7] Faktiski saražotās elektroenerģijas apjoms var atšķirties no Ministrijas lēmumā noteiktā apjoma, jo vēja elektrostaciju darbība ir tieši atkarīga no vēja jaudas un ātruma gada ietvaros, tādējādi pieņemt, ka faktiski tiek saražots viss ar lēmumiem piešķirtais apjoms, nav iespējams. Ievērojot minēto, arī Noteikumu Nr.198 40.1. un 40.2.punktā vēja enerģijai noteikts ilgāks termiņš – septiņu gadu periodā fiksētajam maksimālajam sistēmā attiecīgā gada laikā nodotajam elektroenerģijas apjomam.

[9.8] 2009.gada 29.decembrī pieņemti grozījumi Noteikumos Nr.198 ar mērķi novērst iespējamos strīdus vai kavēšanos ar lēmumu pieņemšanu piešķirt no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros tiem komersantiem, kas iesniegumus būtu iesnieguši, pirms publiskais tirgotājs publicē iepērkamo apjomu. Mērķis nebija apiet Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 8.decembra lēmuma izpildi, bet gan noregulēt obligātā iepirkuma tiesību piešķiršanas termiņus, kas no Noteikumiem Nr.198 skaidri nebija izsecināmi un radīja komersantiem grūtības saprast nosacījumus.

Turklāt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 5.marta lēmumā atzīts, ka tās 2009.gada 8.decembra lēmums ir izpildīts. Lietas faktiskie apstākļi bija mainījušies, un Ministrijai bija saistoši Noteikumos Nr.198 veiktie grozījumi. Pieteicējas iesniegumā norādītā informācija atbilda Noteikumu Nr.198 prasībām, bet pārkāpa 16.punktu, kas ir pamats tiesību nepiešķiršanai.

[9.9] Publiskajās tiesībās tiesību normām nav atpakaļejoša spēka, izņemot likumā īpaši paredzētus gadījumus. Tā kā nav tāda tiesību akta, kurš paredzētu izņēmuma gadījumu attiecībā uz Noteikumu Nr.198 regulējumu, tad, pieņemot lēmumu par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ir jāņem vērā visas spēkā esošās tiesību normas.

[9.10] Administratīvā apgabaltiesa 2009.gada 8.decembra lēmumā nebija noteikusi termiņu pieteicējas iesnieguma atkārtotai izskatīšanai pēc būtības.

[9.11] Par iepriekšējiem gadiem pārvades sistēmas operatora iesniegtie novērtējuma ziņojumi parāda tādu elektroenerģijas apjomu un pieprasījumu, kas nerada nepieciešamību palielināt obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamo elektroenerģijas apjomu. Turklāt no 2009. un 2010.gadā obligātā iepirkuma ietvaros piešķirtā apjoma vēja elektrostacijās ar jaudu lielāku par 0,25 MW nevienam komersantam nav atņemtas tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. Līdz ar to nav pieejams brīvs obligātā iepirkuma ietvaros iepērkamais elektroenerģijas apjoms vēja elektrostacijām ar jaudu lielāku par 0,25 MW. Ministrijai 2011.gadā vairs nav iespējams piešķirt apjomu par 2010.gadu vēja elektrostacijās ar jaudu lielāku par 0,25 MW, jo piešķiramo apjomu, kuru Ministrija aprēķina, izmantojot formulu E_n, nosaka par katru gadu.

[10] Atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.augusta spriedumu daļā, ar kuru pieteikums apmierināts. Apelācijas sūdzība pamatota šādi.

[10.1] Kā izriet no Noteikumu Nr.198 13. un 16.punkta, lēmuma pieņemšana par tiesību piešķiršanu vai atteikumu piešķirt tiesības komersantam pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros ir Ministrijas kompetencē. Pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta pirmo un otro daļu, ekonomikas ministrs ar 2009.gada 15.aprīļa rīkojumu Nr.151 ir pārņēmis savā kompetencē šādu lēmumu pieņemšanu. Administratīvā procesa ietvaros pilnvaru pārņemšanas tiesības ir pārvaldes amatpersonai, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt (minētā likuma 37.panta ceturtā daļa). Tā kā Ministrijas augstāka iestāde ir Ministru kabinets, Ministrijas lēmums nav apstrīdams, bet gan uzreiz pārsūdzams tiesā. Nepastāv pārvaldes amatpersona, kurai administratīvo aktu var apstrīdēt. Tiesa nav konstatējusi, ka Noteikumi Nr.198 paredzētu īpašu ekonomikas ministra kompetenci Ministrijas pilnvaru pārņemšanā.

[10.2] Atbilstoši tiesu praksei ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmums Nr.1-6.1-877 ir atceļams tikai tad, ja attiecīgais procesuālais pārkāpums varēja ietekmēt lēmumu pēc būtības, tomēr minētais lēmums nevarēja novest pie citāda lietas izskatīšanas rezultāta, nekā tas būtu gadījumā, ja lēmumu būtu

pieņēmusi Ministrija (to apliecina Ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmums Nr.1-6.1-13). Atbildot uz komersantu iesniegumiem par tiesību piešķiršanu pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, gan Ministrija, gan ekonomikas ministrs ievēroja APL un Noteikumus Nr.198. Tas, ka 2009.gada 26.augusta lēmumu Nr.1-6.1-877 pieņēma ekonomikas ministrs, kaut arī atzīstams par procesuālu pārkāpumu, tomēr nevarēja ietekmēt administratīvo aktu pēc satura. Nav redzama cēloņsakarība starp procesuālo pārkāpumu un citāda lēmuma iespējamību.

[11] Paskaidrojumos Administratīvajai apgabaltiesai pieteicēja norāda, ka atbildētājas apelācijas sūdzība ir noraidāma, pamatojoties uz šādiem papildu paskaidrojumiem.

[11.1] Pieteicēja piekrīt tiesai, ka, tā kā lēmumu, kuru izdeva ekonomikas ministrs, saskaņā ar APL 188.panta otro daļu var apstrīdēt tikai Ministru kabinetā, tad administratīvais akts ir uzreiz pārsūdzams tiesā. Līdz ar to nepastāv pārvaldes amatpersona, kura varētu izmantot savas pilnvaru pārņemšanas tiesības. Ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmums ir ne tikai izdots, pārkāpjot procesuālos priekšnoteikumus (nekompetenta amatpersona), bet arī neatbilst materiālo tiesību normām (pārkāpts Valsts pārvaldes iekārtas likums).

[11.2] Pieteicējas iesniegums bija jāskata atbilstoši tiesību normām, kuras bija spēkā tā iesniegšanas brīdī. Uz minēto dienu nebija noteikta termiņa iesniegumu konkrēto tiesību iegūšanai iesniegšanai, un pareizo tiesību normu piemērošana vien varētu būt pamats Ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma kā labvēlīga administratīvā akta izdošanai par labu pieteicējai.

[11.3] Ja ir pieļauta būtiska procesuāla kļūda – kompetences trūkums, it īpaši ņemot vērā, ka ekonomikas ministrs ir politiska amatpersona, kuru ieceļ, pamatojoties uz politiskiem kritērijiem, tad ir apšaubāms arī administratīvā akta saturs. Administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga. Lai gan ekonomikas ministra un Ministrijas lēmumi satur vienādas nelabvēlīgas sekas attiecībā uz pieteicēju, pēc savas būtības tie ir atsevišķi administratīvie akti (to saturs, piemērotās tiesību normas un izdevēji ir atšķirīgi), kuri nevar cēloniski pierādīt kādu darbību.

[12] Saskaņā ar APL 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[13] Pārbaudot lietas materiālus un novērtējot lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas un atbildētājas apelācijas sūdzības nav pamatotas, bet pieteikums ir apmierināms daļā.

[14] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to

Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[15] Par pieteicējas apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda, ka tie nav pamatoti.

Pieteicējai nebija pamata paļauties, ka tās iesniegums tiks izskatīts atbilstoši tiesību normām, kas bija spēkā iesnieguma iesniegšanas brīdī. Kā to pareizi ir norādījusi pirmās instances tiesa, tad publiskajās tiesībās jaunajai tiesību normai ir tūlītējs spēks, proti, tā tiek piemērota arī tiem apstākļiem, kas radušies pirms, bet turpinās pēc jaunās tiesību normas spēkā stāšanās (ievadītiem jeb turpinātiem apstākļiem).

Izskatāmajā gadījumā tiesiskās attiecības vēl nebija nodibinātas. Iesnieguma iesniegšana vēl pati par sevi nenodibina tiesiskās attiecības, jo pieteicējas mērķis nebija vienkārši iesnieguma iesniegšana un tā pieņemšana ministrijā. Pieteicējas mērķis bija iegūt tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju 2010.gada obligātā iepirkuma ietvaros, un jaunās tiesību normas spēkā stāšanās brīdī pieteicējai šādas tiesības vēl nebija piešķirtas. Līdz ar to iesnieguma iesniegšana ir uzskatāma tikai par ievadītiem apstākļiem. Tas nozīmē, iesnieguma izskatīšanas brīdī iestādei bija jāpiemēro tiesību normas redakcijā, kas tobrīd bija spēkā, citastarp kas noteica, ka iesniegumu komersants iesniedz no attiecīgā gada 1.aprīļa. Līdz ar to tiesību normas netika piemērotas ar atpakaļejošu spēku, un Ministrija pamatoti atteicās piešķirt pieteicējai pieprasītās tiesības.

Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka pēc būtības grozījumi Noteikumos Nr.198 pieteicējas situāciju nepasliktināja. Pieteicēja pareizi norādījusi, ka līdz 2009.gada 29.decembrim Noteikumi Nr.198 tieši nenoteica termiņu, sākot no kura var iesniegt iesniegumus. Taču no Noteikumu Nr.198 57. un 29.punkta kopsakarā ar 16.3.punktu izrietēja, ka tiesības pārdot attiecīgajā elektrostacijā no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros nevar tikt piešķirtas, kamēr nav zināms kopējais elektroenerģijas apjoms, kas iepriekšējā kalendāra gadā faktiski saražots no attiecīgā atjaunojamā energoresursa veida un pārdots publiskajam tirgotājam. Precīzs saražotās elektroenerģijas apjoms nevar būt zināms pirms attiecīgā kalendārā gada beigām. Savukārt Noteikumu Nr.198 12.punkts noteica, ka ministrija iesniegumu izskata 30 dienu laikā no tā saņemšanas. Tas nozīmē, ka, lai arī formāli Noteikumi Nr.198 neaizliedza iesniegumus par tiesībām pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju 2010.gada obligātā iepirkuma ietvaros iesniegt jau 2009.gadā, tomēr Ministrijai, lai ievērotu Noteikumu Nr.198 12.punktā noteikto termiņu, būtu jāatsaka tiesību piešķiršana, pamatojoties uz šādu iesniegumu. Līdz ar to no Noteikumiem Nr.198 faktiski izrietēja, ka iesniegumi ir iesniedzami ne ātrāk kā attiecīgā gada 1.janvārī.

Turklāt Noteikumu Nr.198 39.punkts noteica, ka komersants, kurš elektroenerģiju ražo no atjaunojamiem energoresursiem, katru gadu līdz 1.martam iesniedz ministrijā pārskatu par saražotās elektroenerģijas apjomu.

Savukārt Noteikumu Nr.198 57.punkts noteica, ka publiskais tirgotājs katru gadu līdz 1.aprīlim aprēķina un publicē precizētu no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjomu turpmākajiem gadiem, ņemot vērā iepriekšējā gada faktiskos rādītājus un precizētas elektroenerģijas galalietotāju patēriņa prognozes. Tātad tas nozīmē, ka nepieciešamie dati varēja tikt iegūti arī tikai pēc 1.marta vai pat 1.aprīļa. Līdz ar to komersantiem vajadzēja rēķināties: lai ministrijai nebūtu jāatsaka tiesību piešķiršana, iesniegumus par tiesību piešķiršanu var būt iespējams iesniegt arī tikai pēc 1.marta vai 1.aprīļa.

2010.gadā publiskais tirgotājs faktiski precizēto obligātā iepirkuma no atjaunojamiem energoresursiem apjomu par 2010.gadu vēja elektrostacijām publicēja */datums/* laikrakstā „Latvijas Vēstnesis", tātad jau pēc Ministrijas lēmuma pieņemšanas. Līdz tam Ministrija nevarēja pieteicējai piešķirt pieprasītās tiesības. Tas nozīmē, ka grozījumi Noteikumos Nr.198 pieteicējas situāciju nepasliktināja.

Ņemot vērā minēto, Ministrijas lēmums ir tiesisks.

Izskatāmajā gadījumā priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai nav iestājušies. 2010.gada 1.aprīlī stājās spēkā Noteikumi Nr.262, kuri paredz jaunu atšķirīgu kārtību tiesībām pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kas pareizi norādīts pirmās instances tiesas spriedumā. Līdz ar to arī šobrīd pieteicējai nav tiesību uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Apgabaltiesa pretēji pieteicējai nekonstatē pretrunas pirmās instances tiesas sprieduma argumentos, bet atzīst tos par pareiziem. Pieteicējas tiesību normu interpretācija nav pareiza. Pārējie pieteicējas apelācijas sūdzības argumenti nav būtiski no tiesību viedokļa, tāpēc apgabaltiesa uz tiem neatbildēs.

[16] Par atbildētājas apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda, ka tie nav pamatoti.

Ministrijas uzskats, ka ministra lēmumu nav pamata atzīt par prettiesisku, jo procesuālais pārkāpums nav ietekmējis administratīvo aktu pēc būtības, nav pareizs.

Administratīvā apgabaltiesa, pirmkārt, norāda, ka procesuālā pārkāpuma ietekme uz administratīvā akta saturu tiek vērtēta, lemjot par administratīvā akta atcelšanu. Izskatāmajā gadījumā pieteikums ir par ministra lēmuma atzīšanu par prettiesisku, nevis atcelšanu. Kā tas netieši izriet no APL 184.panta otrās daļas, administratīvā akta atzīšana par prettiesisku procesuāla pārkāpuma dēļ var notikt arī tad, ja šis procesuālais pārkāpums nebūtu par pamatu administratīvā akta atcelšanai, taču pats par sevi ir radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu.

Otrkārt, ir jāņem vērā, ka izskatāmajā gadījumā pirmās instances tiesa pamatoti konstatēja tādu procesuālo pārkāpumu, kas saskaņā ar APL 74.panta pirmās daļas 2.punktu ir pamats administratīvā akta atzīšanai par spēkā neesošu. Likumdevējs ir atzinis, ka šajā pantā minētie procesuālie pārkāpumi ir tik būtiski, ka administratīvais akts tiek atzīts par spēkā neesošu, neveicot papildus nekādu izvērtējumu, tostarp, neveicot izvērtējumu, vai šis procesuālais

pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā akta saturu. Līdz ar to var secināt: ja procesuālais pārkāpums ir tik būtisks, ka tā dēļ administratīvais akts ir jāatzīst par spēkā neesošu, tad vēl jo vairāk šāds procesuālais pārkāpums ir pamats administratīvā akta atzīšanai par prettiesisku.

Tādējādi ir pamats atzīt ministra lēmumu par prettiesisku.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 245., 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

SIA „*/Nosaukums/*" pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt par prettiesisku ekonomikas ministra 2009.gada 26.augusta lēmumu Nr.1-6.1-877.

Noraidīt SIA „*/Nosaukums/*" pieteikumu daļā par Ekonomikas ministrijas 2010.gada 21.janvāra lēmuma Nr.1-6.1-13 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt SIA „*/Nosaukums/*" valsts nodevu Ls 30 (trīsdesmit latu) apmērā.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	*(personiskais paraksts)*	L.Vīnkalna
Tiesneses	*(personiskais paraksts)*	Dz.Amerika
	(personiskais paraksts)	A.Kovaļevska

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Vīnkalna
Rīgā 2013.gada 4.aprīlī